

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

31.03.2022

Atzinums Nr. 4-03/8/2022

Par Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2021. – 2027. gadam Vides pārskatu

Plānošanas dokumenta izstrādātājs:

Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, reģistrācijas Nr. 90000028508, adrese: Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, e-pasts: pasts@varam.dov.lv.

Vides pārskata sagatavotājs:

SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*”, reģistrācijas Nr. 40003374818, adrese: Vīlandes iela 3–6, Rīga, LV-1010, e-pasts: elle@environment.lv.

Plānošanas dokuments:

Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma 2021. – 2027. gadam

Saskaņā ar Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” savstarpējā līgumā ietvertajām prasībām SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” 2022. gada 21. februārī Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi Latvijas Krievijas pārrobežu sadarbības programmas 2021. – 2027. gadam (turpmāk – Programma) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma precizēto Vides pārskatu.

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai¹ – Birojam – ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Vides pārskats nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu². Šis Biroja atzinums par Vides pārskatu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi,

---

¹ Likuma 6. panta pirmā daļa.

² Likuma 1. panta 7. punkts.

kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu. Birojs, sniedzot atzinumu, ir aprobežots ar plānošanas dokumenta ietekmes uz vidi novērtējumu Vides pārskatā, tādēļ atzinumā netiek vērtētas cita veida ietekmes, ko rada plānošanas dokuments, tai skaitā politiskās un ģeopolitiskās.

I Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Plānošanas dokumenta Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 "*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) IV nodaļas "*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*" 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi, risinājumi un iespējamās alternatīvas

1.1. Programma ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kura mērķis ir Programmas teritorijā veidot ilgtspējīgus, ekonomiski aktīvus, tīrus un noturīgus reģionus ar labvēlīgiem dzīves apstākļiem, tādējādi padarot Programmas teritoriju pievilcīgu iedzīvotājiem un viesiem, uzņēmējiem un vietējām kopienām. Programma ir turpinājums Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programmai 2014. – 2020. gadam.

1.2. Programmas teritorija atrodas Eiropas ziemeļu daļā, Baltijas jūras austrumos un aptver 193 614 km² lielu teritoriju. Programmas teritorijā ietilpst Latvijas ziemeļu un austrumu daļas (50 966 km²) un Krievijas rietumu daļa (142 648 km²). Teritoriju sadala 276 km garā robeža starp Latviju un Krieviju. Programmas teritorijā ietilpst Latgale, Vidzeme, Zemgale, Pierīga un Rīga Latvijā (saskaņā ar Eiropas Savienības statistikas teritoriālo vienību nomenklatūru pēc reģionālā līmeņa klasifikācijas (NUTS 3)) un Pleskavas apgabals, Ļeņingradas apgabals, kā arī Sanktpēterburga Krievijā.

1.3. Programma identificē četras prioritātes, kurām provizoriski noteiktas pārrobežu sadarbības pasākumu grupas, ieinteresētās puses, sagaidāmie rezultāti un monitoringa indikatori. Programmas prioritātes tika izvēlētas sadarbībā ar Programmas dalībvalstīm – Latviju un Krieviju – un balstās uz ERAF regulā³ noteiktajiem ERAF politikas mērķiem (Policy Objectives, PO) un Interreg regulā⁴ noteiktajiem Interreg konkrētiem mērķiem (Interreg Specific Objective, ISO). Programmā definētajām prioritātēm ir noteiktas šādas atbalstāmās aktivitātes:

1.3.1. **Prioritāti PO1 (iii) Uzņēmējdarbības vides uzlabošana – veicinot ilgtspējīgu MVU (mazo un vidējo uzņēmumu) izaugsmi un konkurētspēju un darbvietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām plānots realizēt ar četrām atbalstāmajām aktivitātēm:** 1) Apstākļu uzlabošana MVU uzņēmējdarbības veikšanai (piemēram, pakalpojumu un risinājumu uzlabošana, telpu renovācija vai aprīkošana apmācībām, tīklu veidošanai un citām darbībām), MVU infrastruktūras atbalsta izveide un attīstība; 2) Darbības, kas ceļ MVU konkurētspēju, tostarp veicinot vecāka gadagājuma cilvēku un jauniešu zināšanas un digitālās kompetences (piemēram, kontaktu veidošana, pamudinājums apdomāt veidus, kā panākt uzlabojumus uzņēmējdarbībā, atbalsts jauniešiem un mazāk labvēlīgā situācijā esošām grupām un citas darbības); 3) Pieredzes apmaiņa MVU atbalsta jomā

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1059 (2021. gada 24. jūnijs) par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi (Interreg), kas saņem atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un ārējās finansēšanas instrumentiem.

(piemēram, pasākumi tīklu un spēju veidošanai un citas darbības) un 4) Pieredzes apmaiņa sociālas un iekļaujošas uzņēmējdarbības jomā (piemēram, ar pasākumiem spēju veidošanai un citām darbībām, radot risinājumus mazāk labvēlīgā situācijā esošo sociālo grupu integrācijai un citas rīcības).

- 1.3.2. **Prioritāti PO2 (vii) Efektīva pārvaldība un ilgtspējīga vides izmantošana – uzlabojot dabas, bioloģiskās daudzveidības un zaļās infrastruktūras, tostarp pilsētvides teritorijās, aizsardzību un saglabāšanu un samazinot visu veidu piesārņojumu** plānots realizēt ar piecām atbalstāmajām aktivitātēm: 1) Esošās (zaļās) infrastruktūras attīstība un uzlabošana, padarot apkārtējo vidi pievilcīgu vietējiem iedzīvotājiem, tūristiem un uzņēmumiem (piemēram, infrastruktūras uzlabošana attiecībā uz tādiem dabas objektiem kā parki, zaļās zonas, atpūtas vietas pie upēm, ezeri un citas darbības); 2) Piekļuves nodrošināšana dabas resursiem un ilgtspējīgs dabas tūrisms (piemēram, dabas objektu (upju, ezeru, dīķu krastu, alu, meža taku un parku, zaļo zonu u.c.) infrastruktūras, zaļās infrastruktūras attīstība un pielāgošana, ilgtspējīgu dabas piekļuves risinājumu, tostarp celiņu un taku izstrāde un pilnveidošana, risinājumi ilgtspējīgam dabas tūrismam, kas vairo bioloģisko daudzveidību, izpratnes un zināšanu vairošanas pasākumi attiecībā uz dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un pieejamību, un citas darbības); 3) Sadarbības stiprināšana dabas resursu (piemēram, ezeru, upju baseinu) un aizsargājamo teritoriju (piemēram, dabas parku) apsaimniekošanai, ekosistēmu aizsargāšanai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un pārvaldībai (piemēram, pieredzes apmaiņa un spēju un zināšanu vairojošas darbības; priekšlikumu un risinājumu izstrāde labākai dabas resursu un aizsargājamo teritoriju pārvaldībai, un citas darbības); 4) Pasākumi sadarbības stiprināšanai attiecībā uz piesārņojumu, tai skaitā attiecībā uz piesārņojuma izraisīto seku apkārtējā vidē novēršanu un mazināšanu un saistītā aprīkojuma un infrastruktūras plānošanu, attīstību un pārvaldību (piemēram, pieredzes un citu spēju organizēšana, zināšanas un izpratni veicinoši pasākumi starp atbildīgās jomas iestādēm un organizācijām) un 5) Viedu inovatīvu risinājumu izstrāde dabas aizsardzībai un saglabāšanai un visu piesārņojuma veidu (gaisa, augsnes, trokšņa, ūdens, gaismas u.c.) mazināšanai.
- 1.3.3. **Prioritāti PO4 (vi) Ilgtspējīgs tūrisms un kultūra – palielinot kultūras un ilgtspējīga tūrisma lomu ekonomikas attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajā inovācijā** plānots realizēt ar četrām atbalstāmajām aktivitātēm: 1) Kopīgu tūrisma produktu un pakalpojumu attīstība (publiskas lietošanas objektos – piekļuve tūrisma vietām, tūrisma vietu, tostarp atpūtas un aktīvās atpūtas aktivitātēm paredzēto vietu aprīkojuma un maza mēroga infrastruktūras uzlabošana, jauni produkti un pakalpojumi, pārrobežu tūrisma maršruti); 2) Integrētu pārrobežu tūrisma piedāvājumu un kopīgu tirdzniecību veicinošu aktivitāšu izstrāde (piemēram, tūrisma plānošana un popularizēšana, tai skaitā dabas un ekotūrisma objekti un piedāvājumi, informatīvās kampaņas un citas darbības); 3) Kultūras un vēsturiskā mantojuma vietu saglabāšana, aizsargāšana un pielāgošana vai attīstīšana (piemēram, kultūras un vēsturiskā mantojuma objektu tūrisma piedāvājumu uzlabošana, infrastruktūras uzlabošana ilgtspējīgā veidā) un 4) Vietējo tradīciju saglabāšana pārrobežu kultūras telpā, ļaujot plašākai sabiedrībai iepazīties ar nemateriālo kultūras mantojumu (piemēram, uz vietējām tradīcijām un nemateriālo kultūras mantojumu balstītu tūrisma produktu radīšana; pasākumu organizēšana ar mērķi dalīties ar vietējām tradīcijām un kultūru un citas darbības).
- 1.3.4. **Prioritāti ISO1 (c) Cilvēku savstarpējās sadarbības uzlabošana – veidot savstarpēju uzticēšanos, t.i., veicināt iedzīvotāju sadraudzības pasākumus** plānots realizēt kā atbalstu cilvēku savstarpējām darbībām dažādās jomās (t.sk.,

sporta, apkārtējās vides, sociālās iekļaušanas, izglītības, amatniecības attīstīšanas u.c. jomās).

1.4. Saistībā ar plānotajām prioritātēm un aktivitātēm, kā arī plānošanas dokumenta iespējamām alternatīvām Birojs sniedz savu viedokli:

1.4.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu.

1.4.2. Birojs konstatē, ka konkrētajam plānošanas dokumentam alternatīvu novērtējums Vides pārskatā nav sniegts, bet sniegts salīdzinājums ar situāciju, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots. Vienlaicīgi Birojs vērs uzmanību uz to, ka iespējamo alternatīvu novērtējums nenozīmē, ka būtu jānovērtē iespējamās alternatīvas Programmas izstrādei kā tādai (salīdzinot to ar esošo situāciju), bet gan, ka vērtējamās ir alternatīvas veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus. Turklāt alternatīvos risinājumus nav nepieciešams izvērtēt pilnīgi katram pasākumam/aktivitātei, bet gan tiem, kas saistīti ar ietekmi uz vidi, kur apsvērtas un iespējamās alternatīvas. Pēc būtības alternatīvu izvērtējumā tiek pretnostatīti scenāriji, pamatojot, kādēļ par optimālāko izvēlēts tas plānošanas risinājums, kāds ir iestrādāts plānošanas dokumentā. Biroja ieskatā, neizsverot alternatīvas jau kādiem konkrētiem veidiem un pasākumiem, ar kādiem noteiktajos attīstības virzienos varētu sasniegt plānošanas mērķus, plānošanas dokumenta izstrādātāji šajā gadījumā pilnībā neizmanto tās iespējas, ko sniedz stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

2. Esošā vides stāvokļa apraksts, īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt, un iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskatā iekļauta informācija par esošo vides stāvokli, kas ir saistīts ar Programmā noteiktajām prioritātēm un to ieviešanu, t.sk. par virszemes ūdeņu kvalitāti, gaisa kvalitāti, klimata pārmaiņām, atkritumu apsaimniekošanu, bioloģisko daudzveidību un kultūrvēsturiskām vērtībām:

2.1.1. Programmas teritorijas Latvijas daļā virszemes ūdeņi ir iedalīti upju baseinu apgabalos (UBA), ūdenstilpes un ūdensteces tiek iedalītas upju un ezeru ūdensobjektos (ŪO), piekrastes, pārejas un pazemes ŪO. Programmas teritorijas Latvijas daļā visos četros upju baseinos 383 jeb 58,1 % ŪO ir vidēja ekoloģiskā kvalitāte un tikai četros ŪO jeb 0,6 % ir ļoti laba ŪO ekoloģiskā kvalitāte. Laba ūdens kvalitāte ir 204 jeb 30,9 % ŪO, slihta ūdens kvalitāte ir 59 jeb 8,9 % ŪO un ļoti slihta kvalitāte ir 10 jeb 1,5 % ŪO. Vislabākā ekoloģiskā kvalitāte ir Gaujas UAB, kas skaidrojams ar augstu bioloģiski vērtīgu mežu, purvu un īpaši aizsargājamu dabas teritoriju (ĪADT) īpatsvaru, bet visliktākā – Liepupes UBA, kas skaidrojama ar intensīvu lauksaimniecību. Pārejas un piekrastes ŪO ekoloģiskā kvalitāte Rīgas jūras līcī Programmas teritorijā ir slihta piekrastes daļā uz ziemeļrietumiem no Rīgas un vidēja piekrastes daļā no Rīgas līdz Ainažiem⁵. Programmas Latvijas daļā lielākās slodzes uz ŪO prognozētas ar šādām tendencēm:

2.1.1.1. Lauksaimniecības radīto slodžu mērens pieaugums. Lauksaimniecības

⁵ Pieejams: <https://www.meteo.lv/lapas/vide/udens/udens-apsaimniekosana-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-/upju-baseinu-apgabalu-apsaimniekosanas-plani-un-pludu-riska-parvaldiba?id=1107&nid=424> (skatīts 22.03.2022.).

platības un mēslošanas līdzekļu apjoms palielināsies, taču to kompensēs dzīvnieku skaita samazinājums un bioloģiski apsaimniekoto platību pieaugums.

- 2.1.1.2. Mežsaimniecības nozarē sagaidāms, ka slodzes uz ŪO būs ar augšupejošu tendenci, jo turpinās samazināties 21–70 gadus vecu mežaudžu apjoms, kuras intensīvi piesaista barības vielas.
  - 2.1.1.3. Enerģētikas nozares indikatori, kas palielina un samazina slodzi uz ŪO, būs līdzsvarā, tāpēc nav paredzamas būtiskas izmaiņas.
  - 2.1.1.4. Ūdenssaimniecībā tiek prognozēts ūdens lietošanas veidu pieaugums, kas saistīts ar ūdens pieaugošu ūdens resursu izmantošanu rūpniecības nozarē.
  - 2.1.1.5. Tiek plānotas investīcijas akvakultūras attīstības stimulēšanā, kas nozīmē slodzes pieaugumu uz ŪO.
  - 2.1.1.6. Tūrisma un rekreācijas pakalpojumiem ir augšupejoša tendence, tāpēc slodze uz ŪO pieaugs ar tūrisma un rekreāciju saistītajos ūdens lietošanas veidos⁶.
- 2.1.2. Programmas teritorijas Krievijas daļā virszemes ūdeņu apsaimniekošana ir saistīta ar upju sateces baseiniem, kas ir līdzvērtīgi hidroekonomiskajiem apgabaliem (HEA). Programmas teritorija ietilpst Pleskavas apgabala, Ļeņingradas apgabala, Sanktpēterburgas pilsētas un Karēlijas Republikas virszemes ūdensobjektu apgabalos. Ūdeņu kvalitātei tiek izdalītas piecas ūdens kvalitātes klases (1. klase – nosacīti tīri ūdeņi līdz 5. klase – ļoti netīri ūdeņi). Pleskavas apgabala, Ļeņingradas apgabala, Sanktpēterburgas pilsētas teritorijā ŪO pieder 3. klasei – piesārņots ūdens, bet Karēlijas republikas virszemes ūdensobjekts pieder 2. klasei – nedaudz piesārņots ūdens. Ļeņingradas apgabalā galvenais slodzes avots ir notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tehniskā stāvokļa pasliktināšanās⁷. 2020. gadā tika īstenots federālais projekts “*Tīrs ūdens*”⁸, kura ietvaros notika Ļeņingradas apgabala ūdens attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija, būvniecība un modernizācija. Projekta rezultātā Ļeņingradas apgabalā un Sanktpēterburgā dzeramā ūdens kvalitāte ir uzlabojusies salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ūdens kvalitātes pārskatu datiem. 2020. gada ūdens paraugos Sanktpēterburgas pilsētā vairs netika reģistrētas 5. klases piesārņojuma vērtības. Vienlaikus Vides pārskatā tiek prognozētas turpmākās tendences: 1) virszemes ūdens kvalitāte paliek nemainīga vai nedaudz uzlabojas; 2) pakāpeniski tiek sakārtotas notekūdeņu attīrīšanas sistēmas; 3) pieaug citas slodzes, ieskaitot klimata pārmaiņu radītās slodzes, lauksaimniecības sektora intensifikācija, meža teritoriju izmaiņas.
- 2.1.3. Latvijas teritorijā nepārtrauktus gaisa kvalitātes novērojumus nodrošina valsts gaisa kvalitātes novērojumu tīklā esošās 10 gaisa monitoringa stacijas, kurās tiek veikts dažādu piesārņojošu vielu monitorings, t.sk. sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda, ozona, toluola, benzola, daļiņu PM₁₀, daļiņu PM_{2.5} un smago metālu (Pb, Cd, Ni, As) monitorings. Laika periodā no 2016. gada līdz 2020. gadam nevienas minētās gaisu piesārņojošās vielas vidējā koncentrācija nav pārsniegusi normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus⁹, bet šai laika periodā Programmas ietvertajā teritorijā tika

⁶Pieejams: <https://environment.lv/assets/upload/VPP%20SIVN/VPP2027%20SIVN%20VP%20ELLE%20F170921.pdf> (skatīts 22.03.2022.).

⁷Pieejams: https://nature.lenobl.ru/media/uploads/userfiles/2018/11/22/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A1%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%8F%D0%BD%D0%B8%D0%B5_%D0%BE%D0 (skatīts 22.03.2022.).

⁸ Pieejams: <https://minstroyrf.gov.ru/docs/17692/> (skatīts 22.03.2022.).

⁹ Pārskats par gaisa kvalitāti Latvijā 2020. gadā, LVĢMC, 2021. Pieejams: <https://videscentrs.lvģmc.lv/lapas/gaisa-kvalitate> (skatīts 22.03.2022.).

reģistrēti slāpekļa dioksīda, daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5}, benzola un benz(a)pirēna koncentrāciju apakšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa vai augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi¹⁰ Rīgā un Rēzeknē. Atbilstoši 2019. gada rezultātiem Latvijā viens no lielākajiem gaisa piesārņojuma avotiem ir transports, kas radīja 41,6% no slāpekļa oksīdu emisijām, savukārt enerģētikas sektors, kas ietver arī ēku apkuri (mazās sadedzināšanas iekārtas komerciālajā un sabiedriskajā sektorā un mājsaimniecībās), kā arī kurināmā izmantošanu lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, ir ar lielāku ietekmi daļiņu PM_{2,5} emisiju veidošanā (62,9% no kopējā emisiju daudzuma). Lielākais emisiju daudzums tiek emitēts lielāko pilsētu tuvumā, kur ir augstāks rūpniecisko avotu (ieskaitot enerģētikas sektorā) blīvums, kā arī augstāks iedzīvotāju blīvums¹¹.

- 2.1.4. Krievijas Federācijā gaisa kvalitātes novērtējuma interpretācijai tiek izmantoti dažādi rādītāji, ieskaitot integrēto gaisa piesārņojuma indeksu, kas ņem vērā atsevišķu piemaisījumu ieguldījumu kopējā piesārņojuma līmenī, kas tiek izmantots, lai novērtētu gaisa kvalitāti gada griezumā. Sanktpēterburgā gaisa kvalitātes novērojumi tiek veikti 9 monitoringa stacijās. 2020. gadā integrētais gaisa piesārņojuma indekss tika klasificēts kā zems, savukārt, analizējot tendences periodā no 2016. līdz 2020. gadam, secināts, ka gada vidējās sulfātu, ozona, ksilola un benzola koncentrācijas ir palielinājušās, bet cieto daļiņu, oglekļa monoksīda, slāpekļa oksīdu, amonjaka, ūdeņraža hlorīda, fenola, formaldehīda un toluola koncentrācijas ir samazinājušās, savukārt sēra dioksīda, sērūdeņraža un benzo(a)pirēna koncentrācijas palikušas nemainīgas¹². Ļeņingradas apgabalā gaisa kvalitātes novērojumi tiek veikti 10 monitoringa stacijās un šajā teritorijā 2020. gadā integrētais gaisa piesārņojuma indekss tika klasificēts kā zems visos novērojuma punktos¹³. Līdzīgi arī Pleskavas apgabalā integrētais gaisa piesārņojuma indekss 2020. gadā raksturoja gaisa piesārņojumu kā zemu¹⁴. Analizējot emisiju daudzuma dinamiku Programmas teritorijā Krievijas Federācijā, secināts, ka emisijām no stacionāriem avotiem ir augšupejoša tendence, piemēram, no 2010. gada līdz 2020. gadam Sanktpēterburgā stacionāro avotu emisijas ir palielinājušās par 22%, kas ir skaidrojams ar rūpniecības sektora attīstību un transportlīdzekļu skaita palielināšanos par 25,4%, t.sk. vieglās automašīnas par 21% un smagās automašīnas par 80%.¹⁵ Līdzīgi Latvijas situācijai Programmas Krievijas teritorijā lielāks emisiju daudzums tiek emitēts lielāko pilsētu tuvumā, kur ir augstāks rūpniecisko avotu (ieskaitot enerģētikas sektorā) blīvums, kā arī augstāks iedzīvotāju blīvums. Vides pārskatā, raksturojot Programmā ietverto teritoriju turpmākās tendences gaisa piesārņojuma kontekstā, norādīts, ka būtiskāka problēma saglabājas lielākajās pilsētās, jo atsevišķās emisiju grupās emisiju daudzums nesamazinās pietiekami ātri vai pat pieaug.

¹⁰ Slāpekļa dioksīda stundas vidējās koncentrācijas pieļaujamais pārsniegšanas skaits ir tikai 18 reizes kalendārā gada laikā un piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis ir pārsniegts, ja minēto iepriekšējo piecu gadu laikā piesārņojuma sliekšņa pārsniegšana ir novērota vismaz trijos atsevišķos gados.

¹¹ LVGMC apkopotā informācija par piesārņojošo vielu emisijām. 2019. gads. Pieejams: <https://videscentrs.lv/gmc.lv/lapas/gaisa-piesarnojums> (skatīts 22.03.2022.).

¹² Atskaite par ekoloģisko situāciju Sanktpēterburgā. 2020. gads. Pieejams: https://www.gov.spb.ru/static/writable/ckeditor/uploads/2021/07/01/27/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%B7%D0%B0_2020.pdf (skatīts 22.03.2022.).

¹³ Atskaite par ekoloģisko situāciju Ļeņingradas apgabalā. 2020. gads. Pieejams: [atskaite](https://www.gov.spb.ru/static/writable/ckeditor/uploads/2021/07/01/27/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%B7%D0%B0_2020.pdf).

¹⁴ Atskaite par ekoloģisko situāciju Pleskavas apgabalā. 2020. gads. Pieejams: https://priroda.pskov.ru/sites/default/files/76-rg_ot_29.06.2021.pdf (skatīts 22.03.2022.).

¹⁵ Atskaite par ekoloģisko situāciju Sanktpēterburgā. 2020. gads. Pieejams: https://www.gov.spb.ru/static/writable/ckeditor/uploads/2021/07/01/27/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4_%D0%B7%D0%B0_2020.pdf (skatīts 22.03.2022.).

- 2.1.5. Gan Latvija, gan Krievija ir ratificējušas 1992. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām^{16,17}. Abām valstīm ir saistoši starptautiskie un nacionālie emisiju samazināšanas mērķi un ir izstrādāti stratēģiskie dokumenti, kuru mērķis ir veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām. Siltumnīcefektu gāzes (SEG) emisiju sektoriālā sadalījumā lielāko daļu no emisijām Latvijas teritorijā veido enerģētikas nozare, transports un lauksaimniecība¹⁸. Kopš 1990. gada SEG emisijas Latvijā ir samazinājušās par 57 %, neskaitot Zemes izmantošanu, zemes izmantošanas maiņu un mežsaimniecību (ZIZIMM), ieskaitot netiešās CO₂ emisijas. Ja salīdzina ar 2005. gadu, tad 2019. gadā SEG emisijas, (neskaitot ZIZIMM un ieskaitot netiešās CO₂ emisijas) ir palielinājušās par 1,7 %, savukārt neto emisijas ieskaitot ZIZIMM un netiešās CO₂ emisijas – pieaugušas par 94,9 %. Novērtētais SEG emisiju piesaistes samazinājums ZIZIMM sektorā ir saistīts ar pieaugošiem mežizstrādes apjomiem, un emisiju pieaugumu, kas veidojas galvenokārt no organiskajām augsnēm, kūdras ieguves un zemes izmantošanas veida maiņas – atmežošanas rezultātā¹⁹.
- 2.1.6. Laika periodā no 1990. gada līdz 1998. gadam Krievijas Federācijā bija ievērojams SEG emisiju kritums, ko izraisīja vispārējā negatīvā ekonomiskās situācijas dinamika valstī, pārmaiņas ekonomikas struktūrā un degvielas bilances struktūrā. Savukārt laika periodā no 1999. gada līdz 2008. gadam – ekonomikas atveseļošanās periodā, kas notika gan ražošanā, gan patēriņā, emisijas uzrādīja stabilu pieaugumu, bet emisiju pieauguma temps bija ievērojami zemāks nekā to samazinājuma temps iepriekšējos gados. 2009. gadā emisijas samazinājumu izraisīja pasaules ekonomiskā krīze, kas skāra arī Krievijas Federāciju. Pēdējā laika posmā novērojamas nelielas svārstības kumulatīvām emisijām, izņemot ZIZIMM sektoru, kur 2017. – 2018. gados bija tendence pieaugt par 4,7%, bet 2019. gadā samazināties par 0,7%. Emisiju struktūrā lielākā ietekme ir enerģētikas nozarei, kuras īpatsvars kopējās emisijās 2019. gadā bija 78,7%. Visā laika posmā no 1990. līdz 2019. gadam ZIZIMM nozarē siltumnīcefekta gāzu piesaiste dominēja pār emisijām²⁰.
- 2.1.7. Latvijā kopumā gada laikā tiek radīti apmēram 1,8 miljoni tonnu sadzīves un bīstamo atkritumu. Radīto atkritumu daudzumam ilggadīgā griezumā ir tendence pieaugt ar svārstībām, kas atspoguļo ekonomikas aktivitātes ciklus. 2018. gadā aprēķinātais radīto sadzīves atkritumu apjoms uz vienu iedzīvotāju valstī bija 407 kg. Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā noteikts mērķis līdz 2028. gada beigām samazināt radīto atkritumu apjomu līdz 400 kg uz vienu iedzīvotāju gadā²¹. Vides pārskatā secināts, ka palielinās sadzīvē radīto atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju, neskatoties uz to, ka valstī iedzīvotāju skaits samazinājies, bet radīto sadzīves atkritumu tendence ir pieaugoša. Aptuveni 70 % no visiem apsaimniekotajiem majsaimniecības atkritumiem tiek apglabāti, pārējie tiek pārstrādāti (19 %), kompostēti (8 %) vai sadedzināti ar enerģijas ieguvu (3 %). Laika periodā no 2012. gada līdz 2018. gadam ir samazinājies poligonos apglabāto atkritumu daudzums no 535 tūkst. tonnām 2012. gadā līdz 462 tūkst. tonnām 2018.

¹⁶Pieejams: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/climate_framework_conv.shtml (skatīts 22.03.2022.).

¹⁷Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/34198-par-apvienoto-naciju-organizacijas-visparejo-konvenciju-par-klimata-parmainam> (skatīts 22.03.2022.).

¹⁸Pieejams: https://www.meteo.lv/fs/CKFinderJava/userfiles/files/Vide/Klimats/Majas_lapai_LVGMC_2020_seg_invkopsavilkums.pdf (skatīts 22.03.2022.).

¹⁹ 2021. gadā iesniegtās siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas kopsavilkums (LVGMC). Pieejams: <https://videscentrs.lvgmc.lv/lapas/zinojums-par-klimatu> (skatīts 22.03.2022.).

²⁰ Pieejams: <https://unfccc.int/> (skatīts 22.03.2022.).

²¹ Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/320476-par-atkritumu-apsaimniekosanas-valsts-planu-2021-2028-gadam> (skatīts 22.03.2022.).

gadā. ES mērķis ir panākt, ka līdz 2035. gadam poligonos tiek apglabāti tikai 10 % no radītā sadzīves atkritumu apjoma²².

- 2.1.8. Krievijas Federācijā Programmas teritorijā atkritumu apsaimniekošana ir viena no aktuālākajām problēmām, jo radīto sadzīves atkritumu apjomam ir stabila pieaugoša tendence, bet to savākšana, transportēšana, šķirošana, pārstrāde un apglabāšana, kā arī vēsturiskā piesārņojuma likvidēšana un atkritumu poligonu rekultivācija kopā rada potenciālo negatīvo ietekmi. Pēdējo gadu laikā notiek aktīvs darbs pie atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošanas. Tiek veidota jaunā atkritumu šķirošanas un pārstrādes infrastruktūra, likvidētas nelegālās atkritumu izgāztuves un palielināts atkritumu šķirošanas, tostarp bīstamo (sadzīves) atkritumu savākšanas punktu skaits. Piemēram, Ļeņingradas apgabālā 2020. gadā ir likvidētas 111 nelikumīgas izgāztuves un iedzīvotāju īpatsvars, kuriem ir pieejams atkritumu nodošanas pakalpojums, sasniedz 97% no visiem apgabala iedzīvotājiem.
- 2.1.9. Abās valstīs ir izveidotas īpaši aizsargājamas teritorijas (ĪADT), lai aizsargātu bioloģisko daudzveidību. Latvijas teritorijai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un aizsardzībai ir izstrādāta ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam, kuras mērķis ir paplašināt esošās ES īpaši aizsargājamo dabas (*Natura 2000*) teritorijas, panākt, ka vismaz 30 % no sauszemes un jūras teritorijas klāj ĪADT. Latvijas teritorijā ĪADT tiek iedalītas šādās kategorijās: dabas rezervāti, nacionālie parki, biosfēras rezervāti, dabas pieminekļi, dabas parki, dabas liegumi, aizsargājamās jūras teritorijas, aizsargājamo ainavu apvidi. Pēc Dabas datu pārvaldības sistēmas “*Ozols*” datiem Programmas teritorijā Latvijā ir 549 sauszemes ĪADT un 4 aizsargājamas jūras teritorijas (AJT) – Rīgas jūras līča rietumu piekraste, Selga uz Rietumiem no Tūjas, Vitrupe – Tūja un Ainaži – Salacgrīva. Programmas teritorijā ir 9 aizsargājamo ainavu apvidi, 1 biosfēras rezervāts, 206 dabas liegumi, 306 dabas parki, 2 dabas rezervāti, 22 mikroliegumi un 3 nacionālie parki. Laika posmā no 2017. gadam līdz 2020. gadam tika realizēts projekts “*Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā jeb “Dabas skaitīšana”*”, kura ietvaros tika veikta ES nozīmes aizsargājamo biotopu inventarizāciju visā Latvijas teritorijā. Rezultātā ir iegūta informācija par biotopu daudzumu, kvalitāti un izplatību Latvijas teritorijā, secinot, ka Latvijā ir novērojami nelieli uzlabojumi, bet joprojām ir apdraudēti dabiskie zālāji un vairāki mežu biotopi²³. Līdzšinējās negatīvās tendences ES nozīmes aizsargājamo sugu populāciju un biotopu platībā, kā arī to kvalitātē, stāvoklī (51% ES nozīmes sugu nepietiekams vai nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis, kā arī tikai 10% ES nozīmes biotopu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī) saglabāsies, ja netiks veikti pasākumi sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādē un to mērķtiecīgā ieviešanā, tam paredzot atbilstošu pētniecības, kā arī finansiālo atbalstu.
- 2.1.10. Krievijā ir noteikti šādi ĪADT veidi: valsts dabas rezervāti (ieskaitot biosfēras rezervātus), valsts dabas liegumi, nacionālie parki, dabas parki, dabas pieminekļi, botāniskie dārzi un dendroloģiskie parki. Programmas teritorijā Krievijā ir 120 ĪADT – 103 sauszemes ĪADT ar kopējo platību 982 748 ha un 17 jūras ĪADT ar kopējo platību 21 838 ha, kas ir reģionālas, nacionālas un starptautiskas nozīmes aizsargājamās teritorijas. Krievijas Federācijā par tiešajiem un netiešajiem bioloģiskās daudzveidības apdraudējumiem ir uzskatīti dzīvnieku un augu dzīvotņu iznīcināšana, vides ķīmiskais piesārņojums (t.sk. gaisa piesārņojums), ainavu sadrumstalotība, tradicionālās agro–ainavas transformācija, vietējās bioloģiskās

²² Pieejams: <https://www4.meteo.lv/varam/2015/> (skatīts 22.03.2022.).

²³ Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/projekts/dabas-skaitisana> (skatīts 22.03.2022.).

daudzveidības transformācijas draudi sakarā ar svešzemju sugu invāziju, bioloģiskās daudzveidības apdraudējumi, kas saistīti ar augstu malumedniecību un bioloģisko resursu pārmērīgu izmantošanu, meža bioloģiskās daudzveidības apdraudējumi, kas ir saistīti ar meža ugunsgrēku un citu antropogēno ietekmi, mežu kaitēkļu postījumi un slimības²⁴.

2.1.11. Kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai abās valstīs ir ratificētas ANO konvencijas: “*Konvencija Eiropas arhitektūras mantojuma aizsardzībai*”, “*Eiropas Konvencija arheoloģiskā mantojuma aizsardzībai*” un “*UNESCO Konvencija par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību*”. Programmas teritorijā abās valstīs ir UNESCO kultūrvēsturiskā mantojuma objekti²⁵, Latvijā tie ir Daugavas loki, Strūves ģeodēziskais loks un Rīgas vēsturiskais centrs, bet Krievijas teritorijā – Pleskavas arhitektūras skolas baznīcas un Sanktpēterburgas vēsturiskais centrs. Rīgas vēsturiskais centrs iekļauts UNESCO mantojuma sarakstā 1997. gadā, un tā kopējā platība ir 438,3 ha, bet Sanktpēterburga, kas pazīstama arī kā “*Ziemeļu Venēcija*” ir iekļauta UNESCO kultūrvēstures sarakstā kopš 1990. gada un tās aizsargājamās teritorijas platība ir 3934,1 ha. Sanktpēterburgā ir Programmas teritorijā lielākais kultūras pieminekļu un ainavu mantojuma blīvums. Kultūras mantojums, aizsargājamās dabas teritorijas un ainavu apvidi ir nozīmīgs Programmas teritorijas tūrisma potenciāls, kas var veicināt Latvijas un Krievijas sadarbību.

2.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs konstatē, ka Vides pārskatā ir iekļauta informācija par esošo vides stāvokli galvenajos ietekmes aspektos, ar ko saistīti attīstības virzienu lielākie izaicinājumi un vides problēmas. Informācija sniegta kontekstā ar plānošanas dokumentā noteiktajām prioritātēm un to īstenošanas risinājumiem (tik tālu, cik tas iespējams, ņemot vērā paša plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpi, kas ietekmē vērtējumu detalizāciju). Pozitīvi vērtējams tas, ka vides stāvokļa novērtējums ir saistīts ar identificētajiem galvenajiem izaicinājumiem kontekstā ar Programmas aktivitātēm, kas ir viens no būtiskākajiem vides stāvokļa izvērtējuma (Vides pārskatā) uzdevumiem. Ievērojot šo uzdevumu, Vides pārskatā identificētas vides jomas, kuras varētu tikt ietekmētas ar plānošanas dokumentā paredzētajiem attīstības virzieniem un risinājumiem. Šādā kontekstā Birojs secina:

2.2.1. Programma ir stratēģiskā līmeņa plānošanas dokuments un tajā ir sniegta informācija par iespējamiem atbalstāmiem projektu virzieniem, savukārt specifisku projektu atlase un īstenošana tiks veikta Programmas ieviešanas laikā, līdz ar to tādu projektu izvērtēšanā ir būtiski ņemt vērā, vai šo projektu aktivitāšu ietekme neskar jutīgas pret pārmaiņām teritorijas, tostarp *Natura 2000* teritorijas, ES nozīmes aizsargājamās sugas un biotopus. Vides pārskatā norādīts gan uz Latvijā konstatēto ES nozīmes sugu nepietiekamo vai nelabvēlīgo aizsardzības stāvokli, gan arī Krievijā pastāvošajiem tiešajiem un netiešajiem bioloģiskās daudzveidības apdraudējumiem. Savukārt slodzei uz bioloģisko daudzveidību ir tendence palielināties, ņemot vērā, ka palielinās apbūvētās platības iepriekš neapbūvētajās teritorijās, tāpat pieaug izcirtumu platības, kā arī platības ar invazīvajām sugām. Līdz ar to Biroja ieskatā, īstenojot Programmu un izvērtējot iespējamus projektus, priekšroka dodama tādu projektu realizēšanai, kuri nemazinātu jutīgās dabas teritorijas vērtības.

2.2.2. Lai arī Vides pārskatā tiek norādīts uz to, ka virszemes ūdens kvalitāte pēdējo gadu

²⁴ 5. nacionālais ziņojums “*Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Krievijas Federācijā*”. Pieejams: https://wwf.ru/upload/iblock/6d3/www_natdoklad_final.pdf (skatīts 22.03.2022.).

²⁵ Pieejams: <https://whc.unesco.org/en/interactive-map/> (skatīts 22.03.2022.).

laikā nedaudz uzlabojas Programmā iesaistītajās teritorijās, tomēr Biroja vērtējumā esošā virszemes ūdeņu ekoloģiskā kvalitāte (Latvijā slikta ūdens kvalitāte ir 59 jeb 8,9 % ŪO un ļoti slikta kvalitāte ir 10 jeb 1,5 % ŪO, savukārt Krievijā Pleskavas apgabala, Ļeņingradas apgabala, Sanktpēterburgas pilsētas teritorijā ŪO pieder 3. klasei – piesārņots ūdens) ir uzskatāma par vides problēmu, kuru ar Programmā plānotajām aktivitātēm (piemēram, tūrisma attīstību) nedrīkstētu padziļināt. Līdz ar to Programmā ietvertajās aktivitātēs projektu atlasē procesā ir nepieciešams izvērtēt, kā šo projektu īstenošana var/nevar ietekmēt virszemes ūdeņu ekoloģisko kvalitāti, paredzot attiecīgus/konkrētus risinājumus vides kvalitātes uzlabošanā.

3. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

3.1. Stratēģiskā novērtējuma procesā ir vērtētas plānošanas dokumenta attīstības prioritātes vides ietekmes kontekstā, secinot, vai Programmā ietvertajām aktivitātēm ir prognozējama būtiska ietekme uz vidi, sniedzot ieteikumus, kam būtu jāpievērš uzmanība tālākā, jau detalizētākā plānošanas procesā:

3.1.1. **Prioritātei PO1 (iii) Uzņēmējdarbības vides uzlabošana – veicinot ilgtspējīgu MVU (mazo un vidējo uzņēmumu) izaugsmi un konkurētspēju un darbvietu radīšanu MVU, tostarp ar produktīvām investīcijām** Stratēģiskā novērtējuma procesā paredzētajās aktivitātēs tieša ietekme uz vidi netiek konstatēta, bet ar atsevišķiem pasākumiem (piemēram, uzlabojot MVU uzņēmējdarbības apstākļus, ir plānoti ieguldījumi atbalsta infrastruktūras attīstībā, galvenokārt ēku energoefektivitātes paaugstināšanai) ir iespējams nodrošināt pozitīvas sinerģijas klimata pārmaiņu un gaisa kvalitātes jomā.

3.1.2. **Prioritātes PO2 (vii) Efektīva pārvaldība un ilgtspējīga vides izmantošana – uzlabojot dabas, bioloģiskās daudzveidības un zaļās infrastruktūras, tostarp pilsētvides teritorijās, aizsardzību un saglabāšanu un samazinot visu veidu piesārņojumu** aktivitātes ir tieši saistītas ar dabas aizsardzības mērķiem un ir vērstas uz vides stāvokļa uzlabošanu un slodzes samazināšanu. Prioritātes realizācijas rezultātā tiks uzlabota dabas pārvaldības efektivitāte, tiks izstrādātas jaunas, viedas un ilgtspējīgas darbības prakses un risinājumi dabas objektu un aizsargājamo teritoriju izmantošanai. Ar šajā prioritātē ietvertajām aktivitātēm ir plānots uzlabot infrastruktūru, kas palīdzēs aizsargāt dabas objektus no pārmērīgas antropogēnās slodzes, kā arī attīstīt zaļo infrastruktūru, kas var radīt pozitīvas sinerģijas starp tādiem vides aspektiem kā bioloģiskā daudzveidība, pielāgošanās klimata pārmaiņām un gaisa kvalitāte. Prioritātes ietvaros ir paredzēts uzlabot zināšanas par piesārņojuma samazināšanas risinājumiem (ieskaitot ietekmi uz gaisu, ūdeni, augsni, troksni un citiem vides aspektiem), kā arī paaugstināt sabiedrības informētību par vides aizsardzības jautājumiem un veicināt paradumu maiņu. Ņemot vērā izstrādātos dabas aizsardzības plānus ĪADT un tajos paredzētos pasākumus, kā arī veicinot videi draudzīgas saimniekošanas prakses, Izstrādātājas vērtējumā kopumā tas var samazināt iespējamo negatīvo tūrisma ietekmi uz apkārtējo vidi. Līdz ar to Vides pārskatā ir pieņemts, ka šīs prioritātes aktivitātes pozitīvi ietekmēs vides aspektus.

3.1.3. **Prioritātes PO4 (vi) Ilgtspējīgs tūrisms un kultūra – palielinot kultūras un ilgtspējīga tūrisma lomu ekonomikas attīstībā, sociālajā iekļaušanā un sociālajā inovācijā** realizācijas rezultātā tiks izveidoti jauni vai atjaunoti esoši tūrisma apskates objekti, ieskaitot ekotūrisma piedāvājumus, tiks atjaunoti vai pielāgoti apskatei kultūrvēsturiskie objekti, tiks izstrādāti jauni piedāvājumi, kas aptvers jaunus maza mēroga operatorus un kopienas, kas piedāvās unikālas un pielāgotas pieredzes. Ar plānotajām prioritātes aktivitātēm ir paredzēts izstrādāt un reklamēt

tūrisma maršrutus, kuros ir pieejami nepieciešamie ēdināšanas, nakšņošanas un citi tūrisma pakalpojumi. Šai prioritātei visiem vides aspektiem (izņemot kultūrvēsturiskas vērtības) ir Vides pārskatā sniegtais vērtējums norādīts kā “*ietekmes nav/ ietekme nav būtiska*”, jo ar pieejamo informācijas detalizācijas pakāpi nav zināmas ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmo ietekmju raksturs. Tomēr tiek pieņemts, ka Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma kontekstā nav sagaidāma būtiska negatīva ietekme, jo, izstrādājot jaunus tūrisma piedāvājumus, tiks ņemti vērā jau spēkā esošie dabas aizsardzības plāni ĪADT un netiks atstāta ietekme ne uz Latvijas, ne Krievijas ĪADT integritāti.

3.1.4. Prioritātes ISO1 (c) Cilvēku savstarpējās sadarbības uzlabošana – veidot savstarpēju uzticēšanos, t.i., veicināt iedzīvotāju sadraudzības pasākumus aktivitāte paredz tādas pasākumus kā kapacitātes stiprināšanas pasākumu organizēšana, kā arī citu pasākumu organizēšana dažādās jomās, piemēram, sports, kultūra u.c. Līdz ar to, ņemot vērā atbalstāmo projektu veidus, Izstrādātājas vērtējumā vērā ņemama ietekme uz vides aspektiem nav sagaidāma.

3.2. Novērtējis sniegto informāciju, Birojs secina:

3.2.1. Vides pārskatā ir vērtētas plānošanas dokumentā izvirzīto prioritāšu un to aktivitāšu potenciāli iespējamās ietekmes uz vidi. Ņemot vērā plānošanas dokumenta detalizāciju, Vides pārskatā sniegts vērtējums tikai par Programmā izvirzītajām plānotajām prioritātēm un aktivitātēm, vienlaikus norādot arī ar tiem saistītos potenciālos vides riskus. Lai arī no Vides pārskata secināms, ka pēc būtības no plānoto projektu īstenošanas sagaidāma tieša pozitīva ietekme dabas aizsardzības kontekstā, tomēr, izvēloties atbalstāmos projektus, jāņem vērā konkrēta projektu īstenošanas vieta un risinājumi, lai izvairītos no negatīvajām ietekmēm, kas var rasties antropogēnās slodzes palielināšanās rezultātā. Tas attiecināms arī tādos gadījumos, ja plānotās izmaiņas vidē ir ļoti mazas, jo jāņem vērā katras darbības konkrētā atrašanās vieta, īpaši, ja darbības ir plānotas dabiski jutīgā teritorijā (piemēram, ĪADT, tostarp *Natura 2000* teritorijās). Birojs vērš uzmanību tam, lai arī ar Programmu netiek noteikti konkrēti investīciju projekti, bet atbalstāmie projekti var būt arī saistīti ar objektiem, kuriem atbilstoši Novērtējuma likumā noteiktajam jāveic ietekmes sākotnējais izvērtējums un/vai ietekmes uz vidi novērtējums vai ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (*Natura 2000*) novērtējuma procedūra.

3.2.2. Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam Programma tieši nerisinās jautājumus, kas attiecas uz atkritumu apsaimniekošanu vai aprites ekonomiku, kā arī klimata pārmaiņām saistītos jautājumus, tāpat Programma arī neaptvers Baltijas jūras problēmjautājumus, izņemot iespējamu atbalstu piekrastes sauszemes teritorijās. Šādā kontekstā Birojs vērš uzmanību, ka gan Latvijas, gan Krievijas teritoriju skar Baltijas jūras teritorija, līdz ar to tās piekrastes sauszemes teritorija var būt saistoša turpmākajiem tūristu piedāvātajiem maršrutiem. Vienlaikus tieši šīs piekrastes teritorijas ir īpaši jutīgas no vides daudzveidības un ekoloģiskā viedokļa, tāpēc šādu projektu īstenošanai jāpieiet ar ļoti pārdomātiem risinājumiem, lai neradītu vai samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi, tostarp attiecībā arī uz atkritumu apsaimniekošanu.

4. Pasākumi iespējamās ietekmes uz vidi mazināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai

4.1. Vides pārskatā ir secināts, ka Programmā plānotajiem pasākumiem nav paredzama būtiska negatīva ietekme uz vidi, bet ir piedāvāti pasākumi, kas var samazināt iespējamo nebūtisko negatīvo ietekmi uz vidi, kā arī pasākumi, kas var uzlabot vides stāvokli:

- 4.1.1. Energoefektivitātes prasību izvirzīšana būvēm. Pasākums paredzētu, ka veicot jaunu ēku būvniecību un esošo ēku pārbūvi Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros, tiktu izvirzītas atbilstošas energoefektivitātes prasības (nodrošinot atbilstību vismaz minimālajam energoefektivitātes līmenim atbilstoši ārējiem normatīvajiem aktiem).
  - 4.1.2. Telpu dzesēšanas un ventilācijas sistēmu uzstādīšana. Pasākums paredzētu, ka veicot jaunu publisko ēku būvniecību un esošo ēku pārbūvi Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros, tiktu nodrošināta atbilstošas telpu dzesēšanas un ventilācijas sistēmu uzstādīšana, kas var samazināt ar pārkaršanu saistītos riskus.
  - 4.1.3. Izglītības un informācijas programmas papildināt ar informāciju par vidi. Pasākums paredzētu Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros integrēt izglītības programmās un informācijas materiālos (kur attiecināms) informāciju par aktuālākajiem vides jautājumiem, ieskaitot klimata pārmaiņas, kā arī citus vides aspektus.
  - 4.1.4. Plānot ilgtspējīgus risinājumus, īstenojot biroja tehnikas un aprīkojuma nomaiņu. Pasākums paredzētu Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros tehnikas/aprīkojuma remonta un ziedošanas iespējas izvērtēšanu, kā arī koplietošanas iespējas.
  - 4.1.5. Mazināt tūrisma ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Pasākums paredzētu, ka izstrādājot jaunus tūrisma piedāvājumus Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros, tiktu ņemti vērā spēkā esošie dabas aizsardzības plāni ĪADT, kā arī ekspertu viedokļi un labā prakse, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
  - 4.1.6. Mazināt tūrisma un transporta negatīvo ietekmi uz gaisa kvalitāti un klimatu. Pasākums paredzētu, ka izstrādājot jaunus tūrisma piedāvājumus Programmas kontekstā realizēto projektu ietvaros, tiktu veicināta ilgtspējīgu transporta veidu izmantošana.
- 4.2. Birojs savu viedokli par jautājumiem, kuriem pievēršama papildu uzmanība, jau norādījis šā atzinuma 2.2. un 3.2. punktos ar apakšpunktiem.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar Novērtējuma likuma 43. pantu paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē *Natura 2000* teritoriju, darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi *Natura 2000* teritoriju tīklam. Gadījumos, ja konkrētās plānotās rīcības var būtiski ietekmēt *Natura 2000* teritoriju, saskaņā ar Novērtējuma likuma 4.¹ panta nosacījumiem novērtē tās ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju. Šādā gadījumā ietekmes uz vidi izvērtēšana tiks veikta, ekspertiem rūpīgi izvērtējot ar pasākuma īstenošanu saistīto ietekmi uz *Natura 2000* teritoriju, izvērtējot dažādas alternatīvas un iespējas negatīvo ietekmju samazināšanai.

6. Pārrobežu ietekme

Programma ietver vairākus pasākumus, kuru īstenošanai identificēts starptautisko saistību izpildes veicināšanas potenciāls un potenciāla labvēlīga ietekme, to starpā tādiem pasākumiem, kas vērsti uz piesārņojuma samazināšanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ir sagaidāma netieša pozitīva pārrobežu ietekme.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Vides pārskatā norādīts uz plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanas kārtību, rekomendējot monitoringa ziņojumā iekļaut šādus potenciālus indikatorus: 1) Virszemes ūdeņu ekoloģiskā kvalitāte; 2) Īstenotie pasākumi piesārņojuma samazināšanai un vides kvalitātes uzlabošanai; 3) Gaisa kvalitātes monitorings (Latvijā: robežlielumu pārsniegumi, Krievijā: integrētais gaisa piesārņojuma indekss vai/un citi radītāji); 4) Piesārņojošo vielu emisijas gaisā (t/gadā); 5) SEG emisijas (t/gadā); 6) Radīto atkritumu daudzums (t/gadā un kg/gadā uz 1 iedz.); 7) Šķiroto un otrreizējai pārstrādei nodoto atkritumu īpatsvars; 8) Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju platība (ha); 9) Eiropas Savienības nozīmes biotopu aizsardzības statuss (labvēlīgs/ nelabvēlīgs nepietiekošs/ nelabvēlīgs slikts/ nezināms – % no kopējās platības); 10) Tūrisma un rekreācijas infrastruktūras attīstības projekti un 11) Atjaunoto kultūrvēsturisko objektu skaits.

Biroja ieskatā Vides pārskatā iekļautie plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa ziņojuma indikatori var tikt izmantoti arī potenciālo projektu izvērtēšanai kā sasniedzamie rezultātīvie rādītāji vides kvalitātes uzlabošanā.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 noteiktajām prasībām paziņojums par sabiedrisko apspriešanu plānošanas dokumentam un tā Vides pārskatam tika publicēts laikrakstā “*Diena*” 2021. gada 6. decembrī. Papildu informācija par sabiedriskās apspriešanas sanākumi tika publicēta arī “*Latvijas Vēstnesī*” 2021. gada 6. decembrī. Programmas Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana norisinājās no 2021. gada 6. decembra līdz 2022. gada 10. janvārim. Programmas projekts un Vides pārskata projekts bija pieejami tīmekļvietnēs: tapportals.mk.gov.lv/public_participations, www.varam.gov.lv, www.latruscbbc.eu un www.environment.lv.

Programmas un Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika attālināti 2021. gada 15. decembrī *Zoom* platformā. No 2021. gada 17. decembra līdz 31. decembrim tīmekļvietnēs: <https://environment.lv/lv/aktualitates> un www.latruscbbc.eu bija pieejama Vides pārskata projekta videoprezentācija.

Programma un Vides pārskata projekts tika nosūtīti komentēšanai šādām iestādēm: Dabas aizsardzības pārvalde, Veselības ministrija, Valsts vides dienests, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Vidzemes plānošanas reģions, Latgales plānošanas reģions, Zemgales plānošanas reģions un Rīgas plānošanas reģions. Nevienai no iepriekšminētajām iestādēm nebija specifisku komentāru vai priekšlikumu par Vides pārskata projektu. Komentāri ir saņemti arī no Krievijas Federācijas Ekonomikas ministrijas un Sanktpēterburgas pašvaldības. Saņemtie komentāri un atbildes uz tiem apkopoti Vides pārskata 2.2. nodaļas 2.2.1. tabulā “*Saņemto komentāru apkopojums*”.

Izvērtētā dokumentācija:

Latvijas – Krievijas pārrobežu sadarbības programma 2021. – 2027. gadam un tās Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu.
2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu.
3. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. panta trešā daļa, 23.⁴ pants, 23.⁵ pants.

4. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” ceturtā, piektā, sestā, septītā, astotā daļa.

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.⁵ panta sestās un septītās daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Programmas Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tajā sniegts atbilstošs izraudzītā risinājuma pamatojums.**
- 2. Sabiedrības informēšana un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana veikta Noteikumu Nr. 157 piektajā daļā noteiktajā kārtībā.**
- 3. Lai konstatētu Programmas īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Programmas izstrādātājam, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2027. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā.**

Birojs vērš uzmanību, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jā sagatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktore

(paraksts*)

D. Avdejanova

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

daina.dzeguze@vpvb.gov.lv

Atzinums nosūtīts:

1. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, *E.Adresē*.
2. SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*”, e–pasts: elle@environment.lv.